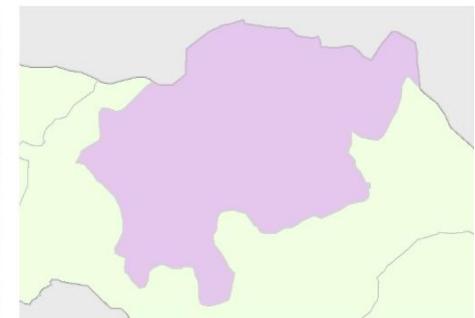

PEÑACERRADA-URIZAHARRA

KOKALEKUA

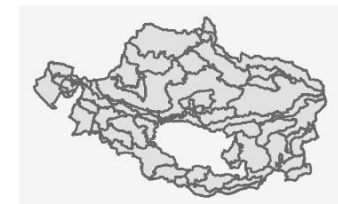
Municipios/Udalerriak

100% Peñacerrada / Urizaharra

Azalera (ha): 2539

Bataz besteko malda	Altitude oa	Altitude maximoa	Bataz besteko Altitude
9	643	920	764

DEFINIZIOA ETA IZAERA

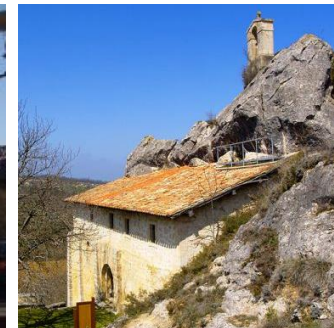
Nekazaritza-unitate tradizionala da, eta landutako eremu lauak erkametez, ameztiez eta pagadiez estalitako baso-eremuekin txandakatzen dira. Eremu horiek mediterraneoaren eta Atlantikoaren arteko trantsiziokoak dira. Jugalez ibaiak (Inglares) mendebaldetik ekialdera zeharkatzen duen sakonuneak osatzen du nagusiki, eta Urizaharreko diapiroan irekitzen da, Ebro-ranzko hegalean.

Paisaia naturaleko mendiz inguratutako nekazaritza eta abeltzaintzako antzinako eraldaketak ematen duen izaerak unitatea identifikatzen du. Urizaharra ibarraren burualdea da. Baroja-Zumento, Faido, Loza, Montoria eta Payueta herriein batera, Arabako Mendialdeko sei udal-etako bat da.

DEFINIZIOA ETA IZAERA

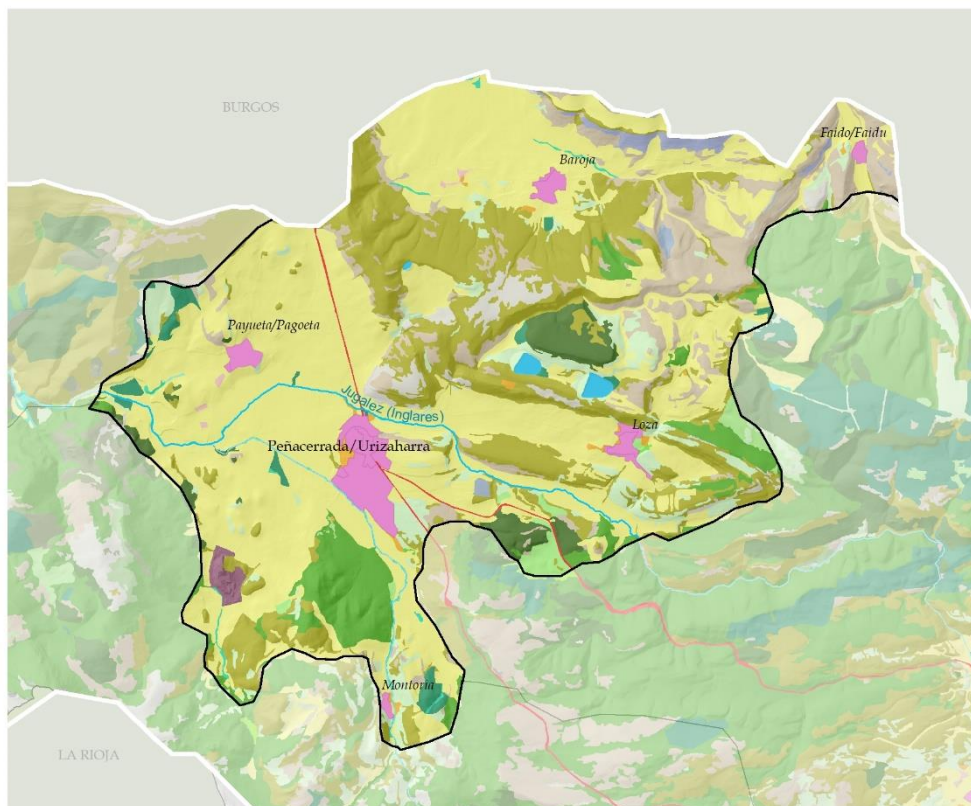
Oso tolestuta eta hautsita dagoen lurralde batean kokatzen da, non mendilerro txikiak (antiklinalak) eta sakonuneak (sinklinalak) gertatzen diren, nagusiki E-M norabidea jarraituz. Toloñoko mendilerroaren iparraldeko mendilerroak dira. Material mesozoikoek osatzen dute nagusiki, Miranda-Trebiñuko sakonunearen hegoaldeko ertzarekin bat egiten du, eta horren gainean dago Barojako nekazaritza bailara. Bigarren nekazaritza sakonunea da, eta unitatea osatzen du, Burgoekin muga egiten duen eremuan.

Aipamen berezia merezi du Faidok, Peñako Ama Birjinaren, San Migelen eta Kruziaren haitzulo artifizialak biltzen dituen kokaguneak. Haitzulo artifizialen eskutik interes historiko eta ondare handia duen paisaia da. Harkaitz-terrazetan industu zituzten bertako biztanleek Erdi Aroan, eta haietako batean ermita eta Peñako Ama Birjina daude, Euskal Herriko kristau-elizarik zaharrena dena. Baita Urizaharra eta Villamonteko fensibo-gazteluen aztarnak eta Urizaharra Erdi Aroko hiribilduko harresiak ere. Horiek agerian uzten dute Erdi Aroko historia bat, Gaztelako eta Nafarroako botereen artean mugaz haraindiko izaera duena. Barojaren inguruetan hainbat gudu izan ziren lehen Karlistaldian.

PEÑACERRADA-URIZAHARRA

DEFINIZIOA ETA IZAERA

LANDAREDIA ETA LURZORUAREN ERABILERAK

BASO-PAISAIA

- HARIZTIAK, PAGADIAK ETA BESTE HOSTOGALKOR BATZUK
- ERKAMEZTIK ETA AMEZTIK
- ARTADIAK
- PINUDI MEDITERRANEOAK ETA SUBMEDITERRANEOAK
- BASO-LANDAKETA PRODUKTIBOAK
- SASTRAKADIA
- BELARDI MENDITARRAK, BELAZEAK, IHITOKIAK ETA ZOHIKAZTEGIAK
- ARREAK

PAISAIA LITOLOGIKOA ETA HIGATZAILEA

- LARRE ETA SASTRAKA PETRANOAK
- KARKABAK

URAREN PAISAIA

- BESTELAKO UR-GUNEAK
- UR-BAZTERREKO LANDAREDI
- HEZEGUNEETAKO LANDAREDIA

NEKAZARITZA ETA ABELTZAINZAKO PAISIAK

- BELAZE ETA LABORE ATLANTIKOAK
- ZUHAIZTI MISTOAK ETA HESKAIK

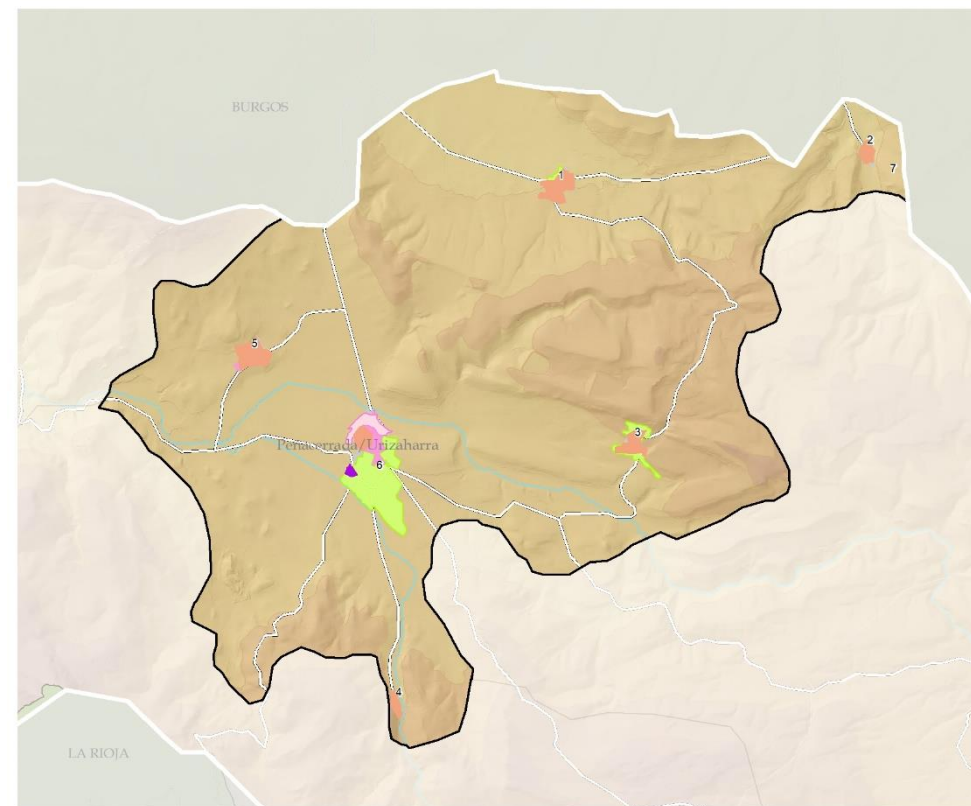
LUR GOLDAGARRIA

- BARATZEAK ETA FRUTA-ARBOLAK
- NEKAZARITZA ETA ABELTZAINZAKO KOKALEKU ISOLATUAK

ERALDAKETA HANDIKO PAISIAK

- GIZA KOKALEKUAK
- MEATZE-USTIATEGIAK
- KOMUNIKAZIO-SAREA
- EREMU DEGRADATUAK (ALDI BATERAKOAK)

1:60.000

GIZA KOKALEKUAK

- ZABALGUNA ETA EKIPAMENDUA
- EZ-JARRAITUA
- LANDA-GUNEA ETA HERRIXKAK
- NEKAZARITZA ETA ABELTZAINZAKO
- INDUSTRIALA ETA KOMUNIKAZIO-SAREA

-BIZTANLEGUNE-

- 1: Baroja
- 2: Faido/Faidu
- 3: Loza
- 4: Montoria
- 5: Payueta/Pagoeta
- 6: Peñacerrada/Urizaharra
- 7: Virgen de la Peña

BALIO KULTURALAK, HISTORIKOAK ETA IDENTITARIOAK**Erlijosoa**

- Baselizak (3)

Defentsa

- Gazteluak eta dorreak (3)

Zibila

- Zubia (1)
- Errotak, irin-errotak eta olio-errotak (6)

Etnografikoak

- Iturria-ikuztegia-Edaska (4)
- Teileriak, karobiak, elurtegiak, erlategiak... (4)

Sinbolikoa

- Hilerria (2)
- Gurutzeak, hilarriak... (1)

Historiko identitarioa

- Harrobi historikoa (13)
- Haitzuloa (6)

Hirigune historikoak eta gune nabarmenak paisaiaren aldetik

- Villa medieval Peñacerrada-Urizaharra

Baliabide nabarmenak paisaian

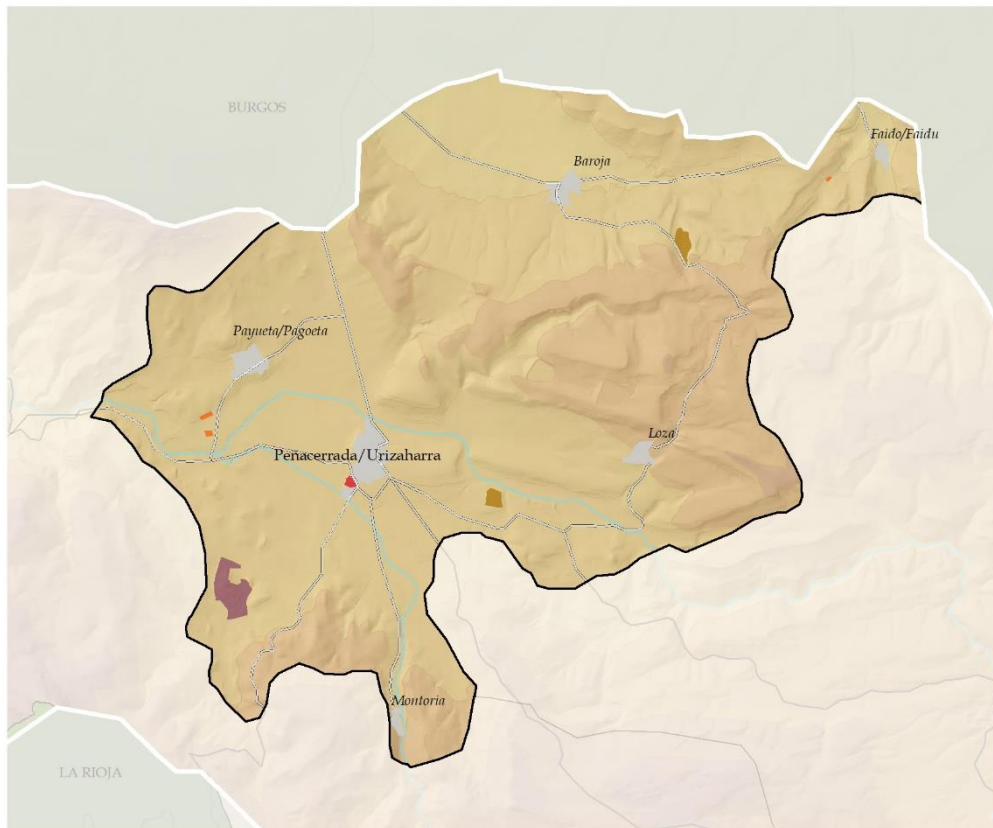
- C14, CASTILLO DE URIZAHARRA
- C15, CASTILLO DE VILLAMONTE (RUINAS)
- C31, CASTILLO DE URIZAHARRA
- E83, ERMITA DE NTRA. SEÑORA DE LA PEÑA
- E89, NUESTRA SEÑORA DE URIZAHARRA
- E90, SAN JUAN BAUTISTA

Kokalekuak**Ondare-baliabideak gunean**

- 0 - 1 (3)
- 2 - 4 (3)

PEÑACERRADA-URIZAHARRA

DEFINIZIOA ETA IZAERA

ERALDAKUNTZA HANDIAK ETA NABARMENAK

EREMU HANDI DEGRADATUAK

Meatze-ustiategiak

Nekazaritza eta abeltzaintzako instalazioak

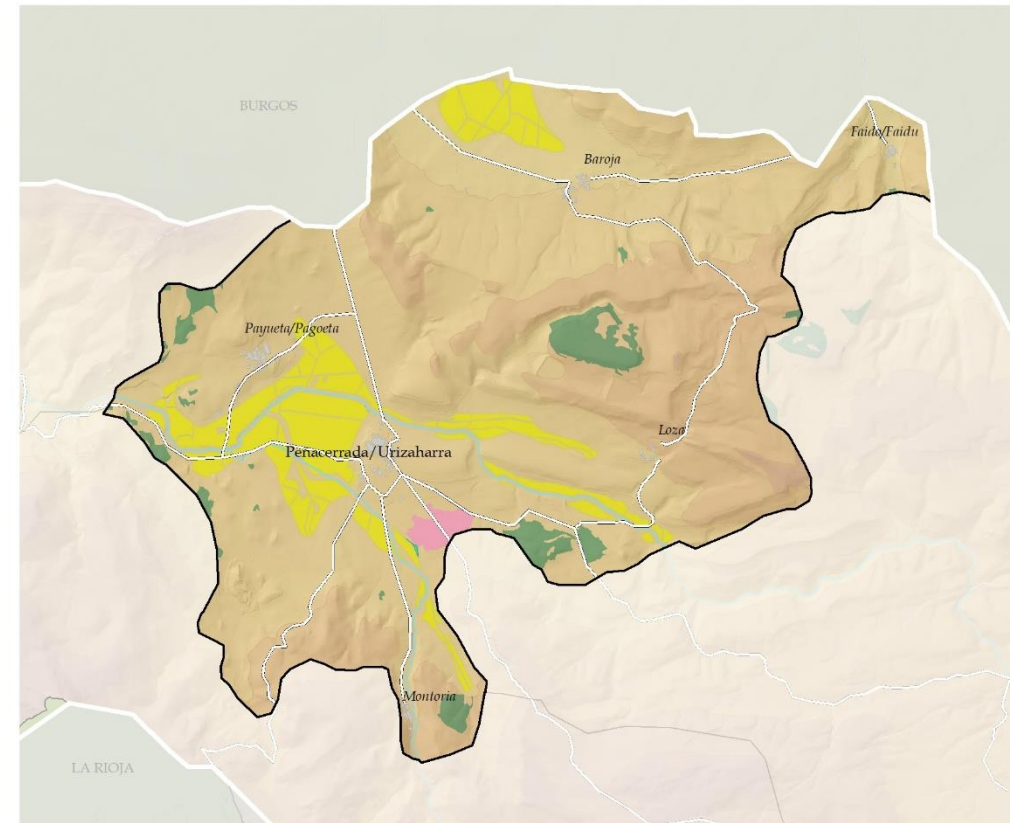
Nekazaritza eta abeltzaintzako instalazio isolatua

Nekazaritza eta abeltzaintzako instalazioa giza kokalekuetan

BESTE BATZUK

Eremu degradatuak (aldi baterakoak)

Beste errepideak

EKOIZPEN-BALIO SEKTORIALAK

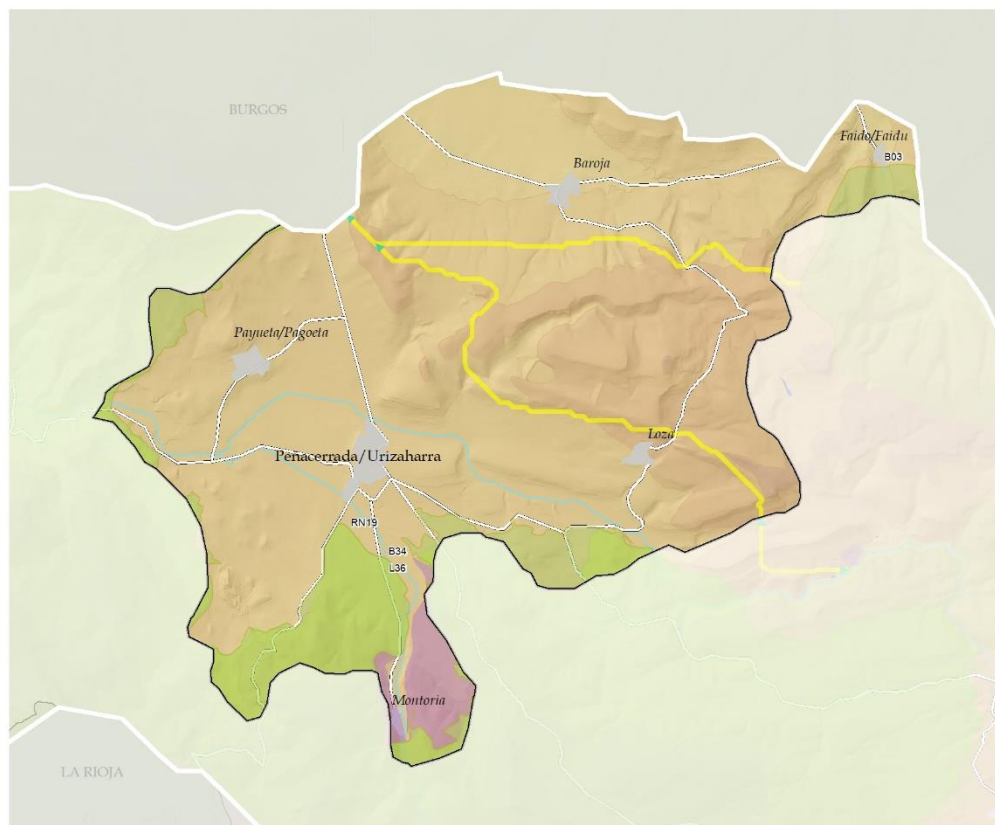
Balio estrategiko altuko lur goldagarria

Balio estrategiko altuko baratzeak eta fruta-arbolak

Belazeak eta labore atlantikoak

Baso-produktibitatea

Lurzorua industrial (Udalplan)

BALIO NATURALAK ETA EKOLOGIKOAK

Natura 2000 Sarea

RN19: Toloño mendilerroa/Sierra Toloño

Interes geologikoko lekuak

L36, Sierras de Cantabria y Toloño

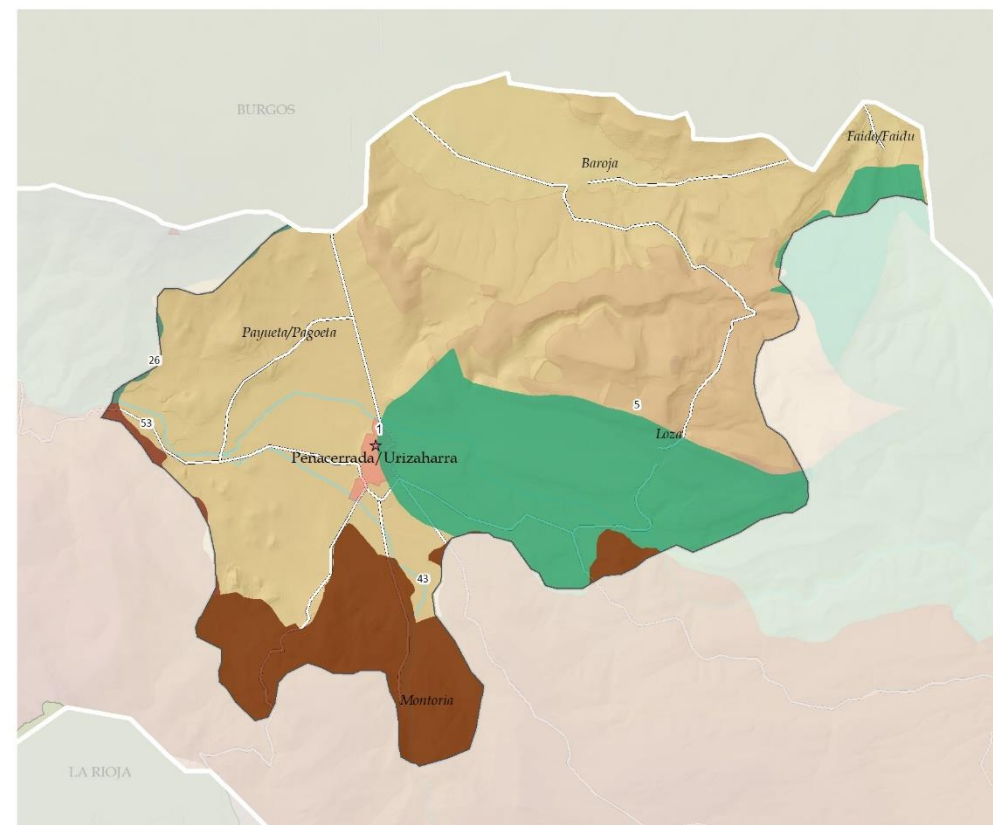
LAG eta Azpiegitura berdea

Korrikalariak

Bioerreserbak

B03: Barranco del Prado

B34: Sierra de Cantabria-Toloño

Arabako Lurralde Historikoko Paisaia Berezien
eta Apartekoen Katalogoan

5: Mendiluzea - Jaundel - Luzaran

26: Ocio - Berganzo

43: Sierra Cantabria

53: Sierra de Toloño

Paisaia-baliabide inbentariatuak

Katalogatutako paisaia-mugarriak

★ 1: Peñacerrada

DINAMIKAK

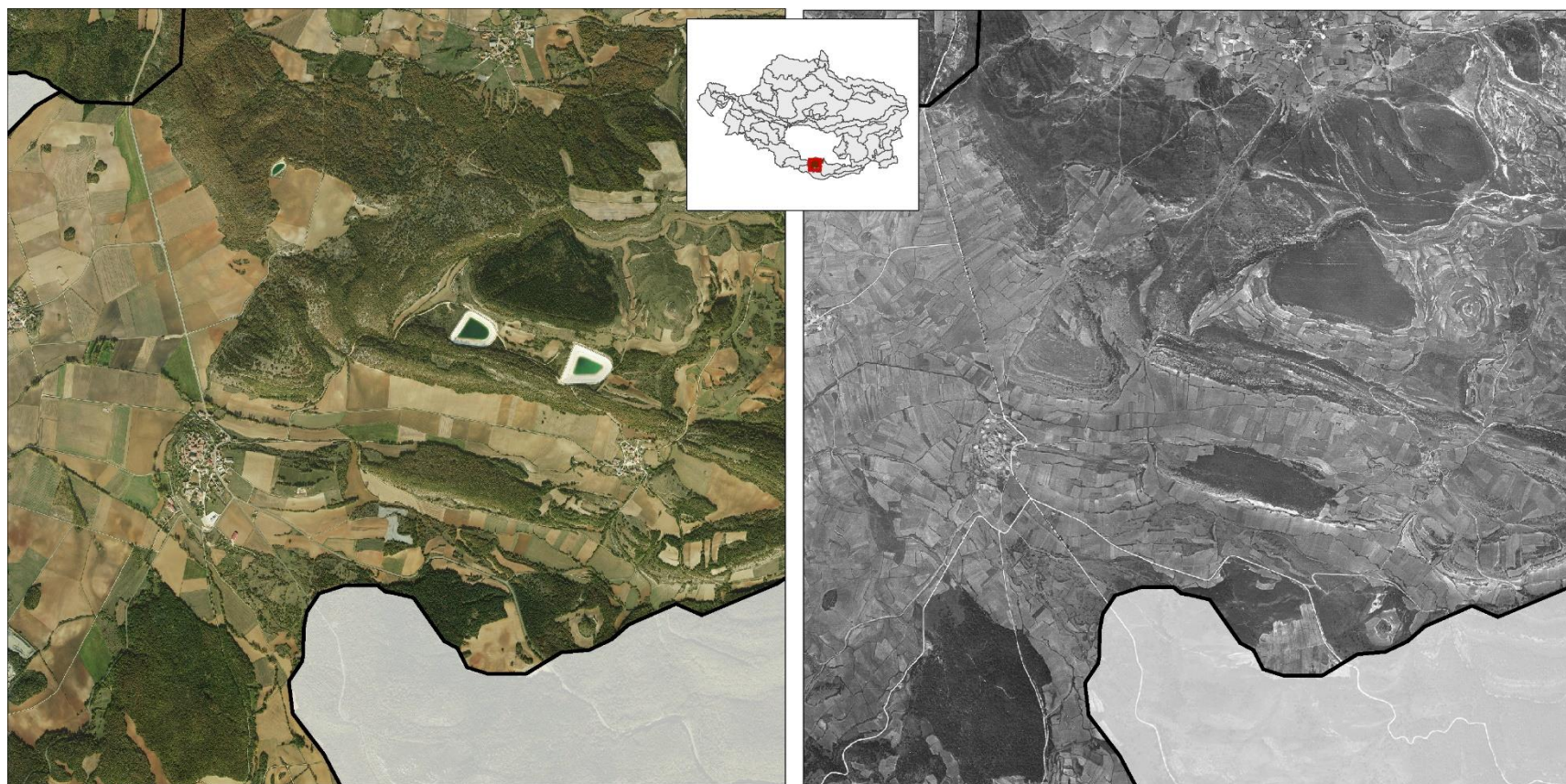
Antzina-antzinatik bizi den unitatea da; izan ere, baldintza bereziak ditu nekazaritza eta kulturarako, eta topografia leuna du, Juglares ibaiak eta haren ibaiadarrek ureztatua, eta kokapen estrategikoa du, Logroñorako pasabide naturalean, Herrerako mendatetik.

Bertako ekonomia nekazaritzakoa eta abeltzaintzakoa da nagusiki, patata, bazka, erremolatxa, garia, garagarra eta oloa landuz. Bere abeltzaintza nagusiki ardi eta txerriena da.

DINAMIKAK (PRESIO NAGUSIAK)

▪ Ekoizpen-ereduan eragina duten faktore exogenoak, sozialak eta ekonomikoak: ekoizpena areagotzea, lur sail-kontzentrazio handiagoa izatea eta makina handiagoak erabiltzea, mantentze-lanetarako eraikin berriak baldintzatzen dituztenak.

- Nekazaritzako azpiegiturak handitzea (nabeak).
- Gune tradizionaletako eta herrixketako eraikin batzuk uztea eta hondatzea.
- Eraikinak ugaritzea, horietako asko kontserbatu nahi diren kanon tradizionaletatik urrun.
- Landa eremuko guneen barnealdea aldatzea: etxebizitza berriak eraikitzea, tipologia tradizionaletatik urrun, eta osagai disonanteak, finken hesiak eta abar sartzea.
- Nukleo tradizionalaren kanpoaldea aldatzea, plano laburraren ikuseremua sarbideetatik hurbiltzean, handitzeak, ezaugarri duten irregulartasuna errespetatu gabe, gaur egungo bizitegi-itxurarekin.

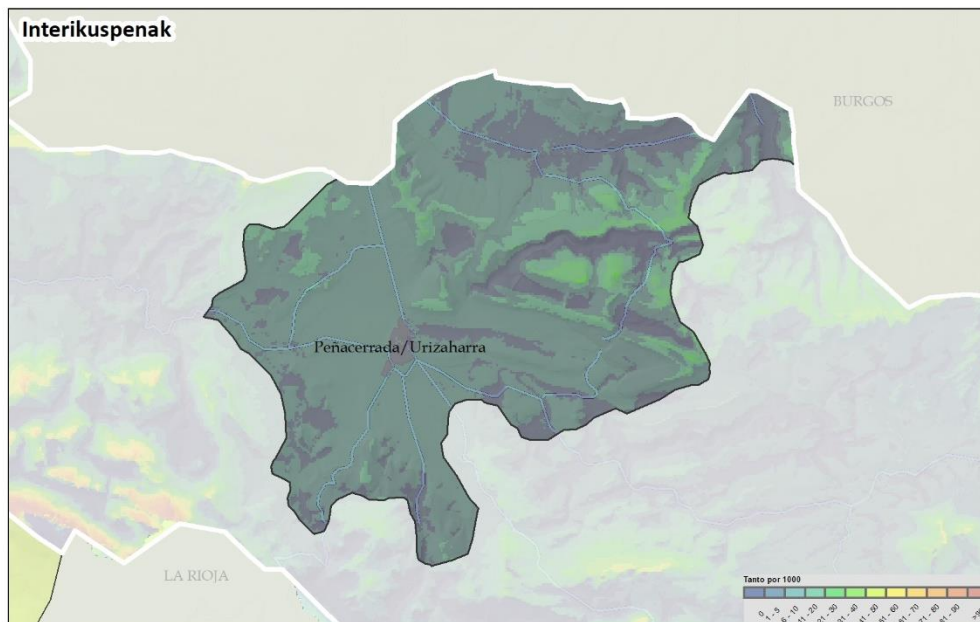

Gaurkotasuna

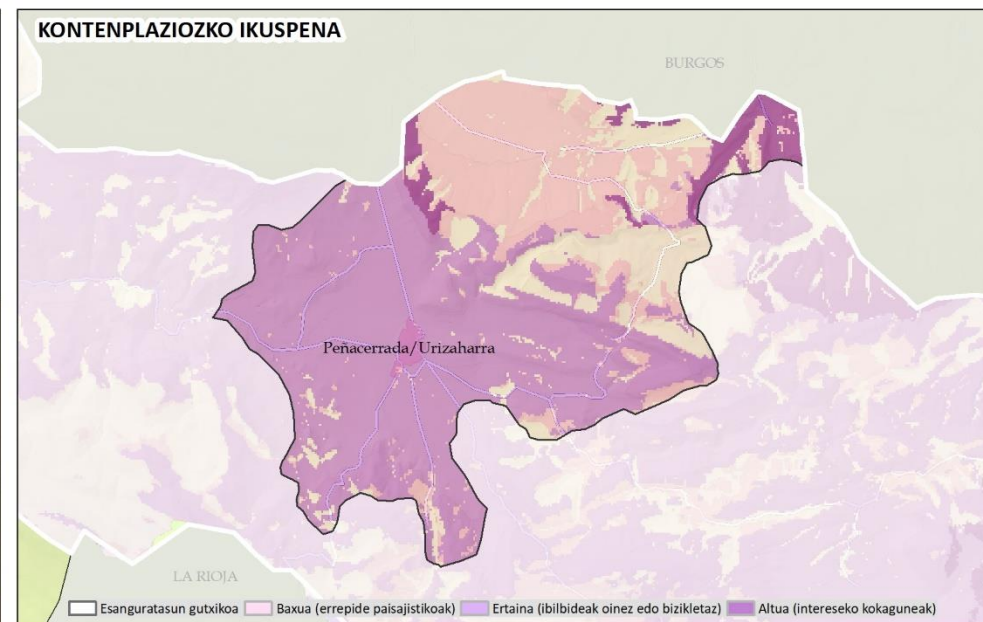
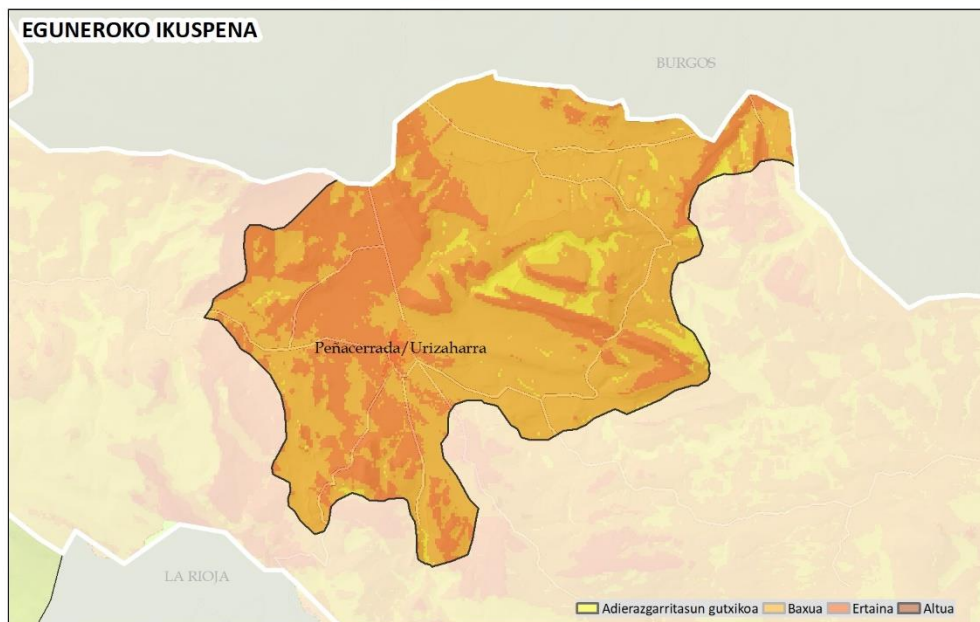
1945-46

PEÑACERRADA-URIZAHARRA

EBALUAZIOA: IKUSGARRITASUNA

Paisaia unitatea ia bat dator ikuspen unitatearekin, hegoaldetik hedatzen dena, Toño mendilerroaren tontorreraino, eta hego-ekialdeko mendilerroetatik, A2124 errepidea gidatzen duelarik. Ikusmen-unitate horren barruan barne-ikuspena handia da, baina Barojaren sakonuneak nolabaiteko ikusmen-deskonexioa du unitatearen gainerakoarekin, eta hainbat buruk bereizten dute. Ipar-ekialdeko sektore horretako ibarretan daude ikusmenean ezkutuen dauden lurrak.

EBALUAZIOA:

KALITATEA: Kalitate balio ertain-handia. Nekazaritzako mosaikoak balio handiko osagaiak ditu, eta horiei ondare-elementuak gehitu behar zaizkie.

HAUSKORTASUNA: Lortutako hauskortasuna ertaina da. Nahiko interikuspen altua du eta ikuspen irisgarritasun ertaina. Hala ere, ikusmen irisgarritasun txikiko kokaguneak daude, eta horiek jarduerak onar ditzakete, betiere paisaia integratzea aztertzen bada.

ONDORIOAK**Ahuleziak**

- Biztanleria egonkoraren presentziari lotutako paisaia. Jende huste prozesu larria duen lurraldea da, eta gazteen ehunekoa oso txikia da.
- Egungo enpresa eta, bereziki, nekazaritzaren biziraupena arriskuan jartzen duen dinamika ekonomikoan belaunaldi-aldaketa egiteko zailtasuna.

Mehatxuak

- Dentsitate txikiko bizitegiak garatzea: urbanizazioak hedatzea eta hirigune tradizionalen eta herrixken profila aldatzea, etxeak uzteagatik eta tipologia berriak sartzeagatik. Gauzatzeke dauden etxebizitzak parkea.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako jarduera bertan behera uztea: belardiak sastrakatzea. Baldintza klimatologikoen belardietan sastrakak azkar inbaditzea eragiten dute.
- Tamaina handiko eraikin salbuetsiak ugaritzea, nekazaritzako makinak gordetzeko eta nekazaritzako soberakinak biltegitatzeko erabiltzen direnak.
- Inpaktu larriak eragiten dituzten eremuetan kokatutako energia-ekoizpeneko sistemak.
- Klima-aldaketa: ereduak klima mediterraneoaren aurrerapen azkarra proiektatzen dute submediterraneo epelaren gainean, eta horrek, lehenik eta behin, bien arteko konexio-eremuei eragingo die, unitate honen kasuan bezala, bai eta pisu bioklimatikoaren igoerari ere. Ereku horietan, basoak mesedegarri diren baldintzetatik oso urrun gera daitezke, eta horrek, besteak beste, honako arrisku hauek ekar ditzake: basoen gainbehera, izurrite eta gaixotasunen areagotzea, biodibertsitatea gutxitzea eta espezie exotiko inbaditzaileak ugaritzea, eta suteen maiztasuna eta garrantzia handitzea. Arabako testuinguruan, lur-azpiko pagadiak bereziki kalteberak dira.

Indarguneak

- Erabil daitezkeen baliabide naturalak (eguzki-energia), modu jasangarrian garatuak, paisaia integratuak eta ekoizpen-lurzoruekin bateragarriak.
- Tokiko biztanleek lotura handia dute beren lurraldearekin.
- Paisaia- eta natura-balio handia. Korridore ekologikoa.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako matrize mistoa, erabilera-egitura dibertsifikatuagoa ahalbidetzen duena. Paisaia-balioa duten lurzati irregularrak.
- Kokalekuen ondare- eta kultura-balio handia

Aukerak

- Paisaia tradizionala kontserbatzeko beharrezkoak diren jardueren ekiteko beharrekiko sentsibilitate soziala areagotzea.
- Beren ezaugarriengatik, ekoizpen-funtzioaz gain, azpiegitura berdean integratu beharreko espazioak dira. Babes-irudiak dituzten ibaiak eta ibaiertzak.
- Nekazaritza-jarduera mantentzea eta hobetzea, paisaia naturaleko espazioak berreskuratzearekin orekatuta, hala nola ezpondak, ibaiertzak, muinoak eta bide-ertzak. Paisaiaren aniztasuna kontserbatzea eta handitzea ahalbidetzen du, baita kalitate ekologikoa hobetzea ere.
- Kultura-balioen multzoaren barruan sustatzea, bai biztanleen bizi-kalitatea handitzeko, bai biztanle berriak edo bisitariak erakartzeko.

PAISAIAREN KALITATE HELBURUAK.PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPIEN PROPOSAMENA

Paisaia-unitate osorako proposamen integrala erakusten da. Geodatuak 1: 10.000 eta 1: 25.000 bitarteko eskalan garatu dira, eta horrek lurraldearen kudeaketan eta antolamenduan integrazioa ahalbidetzen du. **4. dokumentuan (Helburuak, proposamenak eta adierazleak), planteatutako PKHak lortzeko ekintzak garatzen dira.** Nabarmendu behar da PKH espezifikoak eta garrantzitsuenak erakusten direla, eta horiek lortzeko ekintzak lehentasunezkoak direla eta aurrera eramateko potentzialtasuna dutela.

Paisaia kontserbatzeko eta haren balioa nabarmentzeko formulatutako PKH erabakigarrienak, paisaia babesteko eta kudeatzeko ekintzak eskatzen dituztenak, honako hauek dira:

- Paisaia naturalaren kontserbazioa sustatzea, hori mantentzea beharrezkoa baita PU paisaiarako. Oro har, formazio berezien paisaia-babesa sustatzea proposatzen da (Prado sakana), bai eta ibaiertzak eta ur-xaflak ere.
- Ingurunea babesteko eta kontserbatzeko eta **gune tradizionalak eta herrixkak** ikusteko tresnak aktibatzea eta garatzea.
- Biztanlegoa kokalekuetan mantentzera eta etxebizitza eskuratzera bideratutako neurri sozioekonomikoak sustatzea.
- Ondare-balio historiko edo sinbolikoa duten osagai guztien kultura-ondarea kontserbatzea eta balioestea, oro har.

Barrualdean, belardiko sakanaren eta Peñako Ama Birjinaren ermitaren (PIBE) inguruan mugatutako kokaguneko paisaiaren kalitatea eta hauskortasuna direla-eta, ikus-babesa proposatzen da. Naturaltasunean edo aparteko paisaia-kalitatean aldaketa eragiten duen edozein eraldaketatik babesteko figurapean sailkatzea gomendatzen da, dagoeneko ezarrita dauden erabilerak mantenduz eta ikus-itunak eragiten dituzten jarduerak edo azpiegiturak garatzea eragotziz.

Kalitate ekologikoko eta paisaia-kalitateko nekazaritza-erabileraren kontserbazioa sustatzea, bai eta haren paisaia hobekuntza, ekologikoa eta funtzionala ere.

- Lurzoru urbanizaezinean eraikinak ugaltzea eragozteko eta haien bolumetria, azalera, koloreak eta materialak arautzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako lanak egiteko beharrezkoak direnean, lizentziak eta baimenak ematerakoan.
- Nekazaritza-paisaia kontserbatzeak berekin dakar haren kudeaketa, IV. dokumentuan deskribatutakoa, zeinak laburbiltzen baitu sistema tradizionalari eusten laguntzen duten eta erabilera-aldaketak eragozten dituzten politikak abian jartzea. Lotutako ustiategi txikien lehen mailako jardura sustatzea.

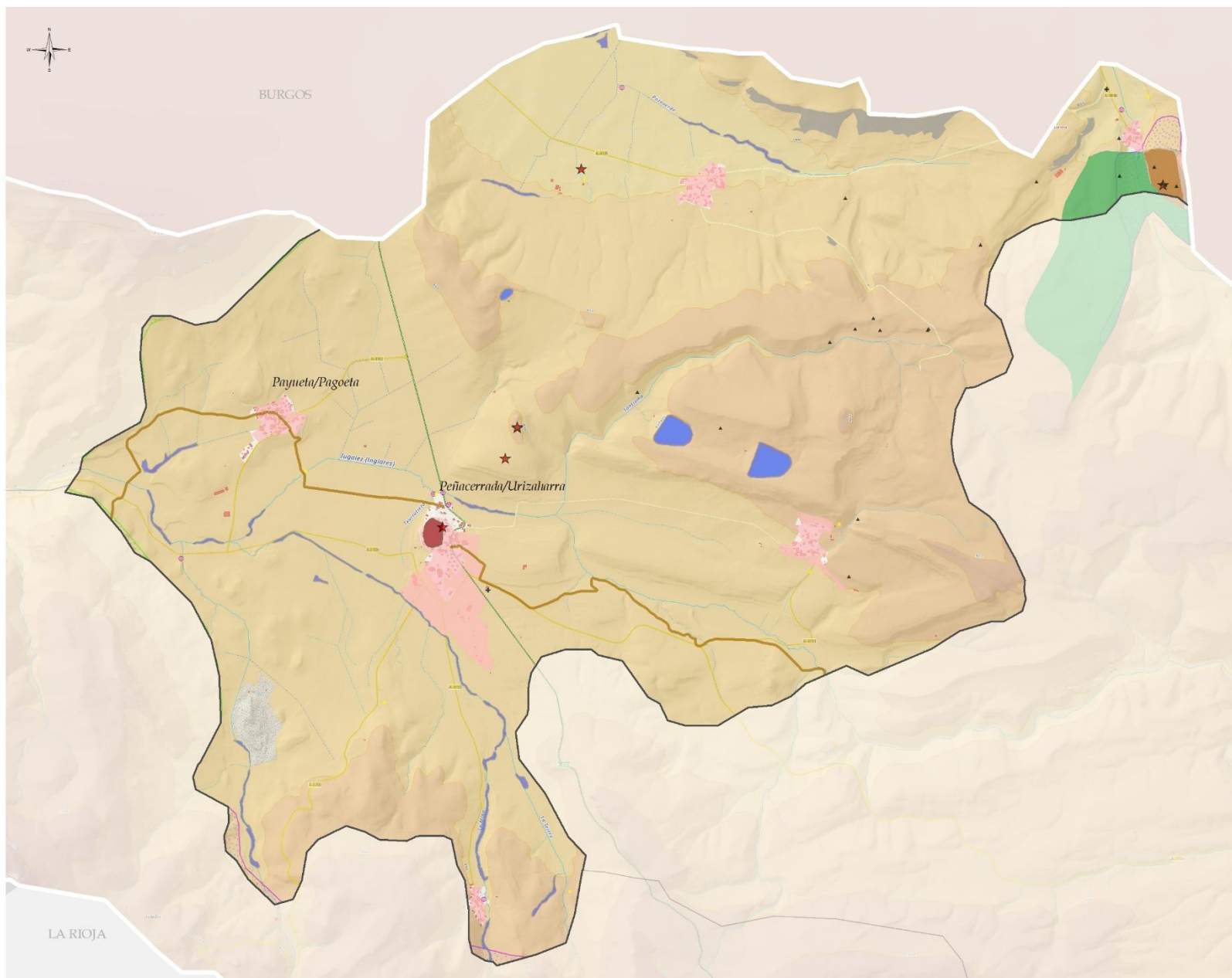
Paisaia hobetzeko eta/edo egokitze formulatutako PKH erabakigarrienak, paisaia kudeatzeko eta antolatze

- Urizaharrako sarbideak antolatzea eta hobeto ikustea, nekazaritza eta abeltzaintzako nabeak gaizki integratuta daudelako.

Etorkizuneko jarduerak antolatze

- Paisaia-irizpideak sustatzea partzelako kontzentrazio berrietan, onartzeko, 4. dokumentuan deskribatutako ekintzekin.
- Ibaiertzeko baso-landaketak: irregularitasuna areagotzera bideratutako neurriak, ertze

PAISAIAREN KALITATE HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIKEN PROPOSAMENA

PAISAIAREN KALITATEKO HELBURUAK I:

KONTSERBAZIOA ETA BALIOA NABARMENTZEA

Kultur baliabideak kontserbatu eta haien balioa nabarmentzea

- ★ Ondare nabarmena paisaian
- Ondare zibila
- Baliabide etnografikoak
- ★ Ondarea (sinbolikoa)
- ▲ Historiko-identitarioa
- Ibilbide Luzeak

KOKAGUNE KULTURELEN BABESA ETA IKUS-KONTSERBAZIOA

Virgen de la Peña

BALIO ALTUKO ETA IKUS-HAUSKORTASUNEKO GUNEEN, HIRIBILDUEEN ETA HIRIGUNE HISTORIKOEN IKUS-BABESA

Peñacerrada-Urizaharra

Gune tradizionalen eta herrixken kontserbazioa

Ibaien, ibaiertzen, hezeguneen eta ur-guneen babesa, kontserbazioa eta hobekuntza

Bestelakoak

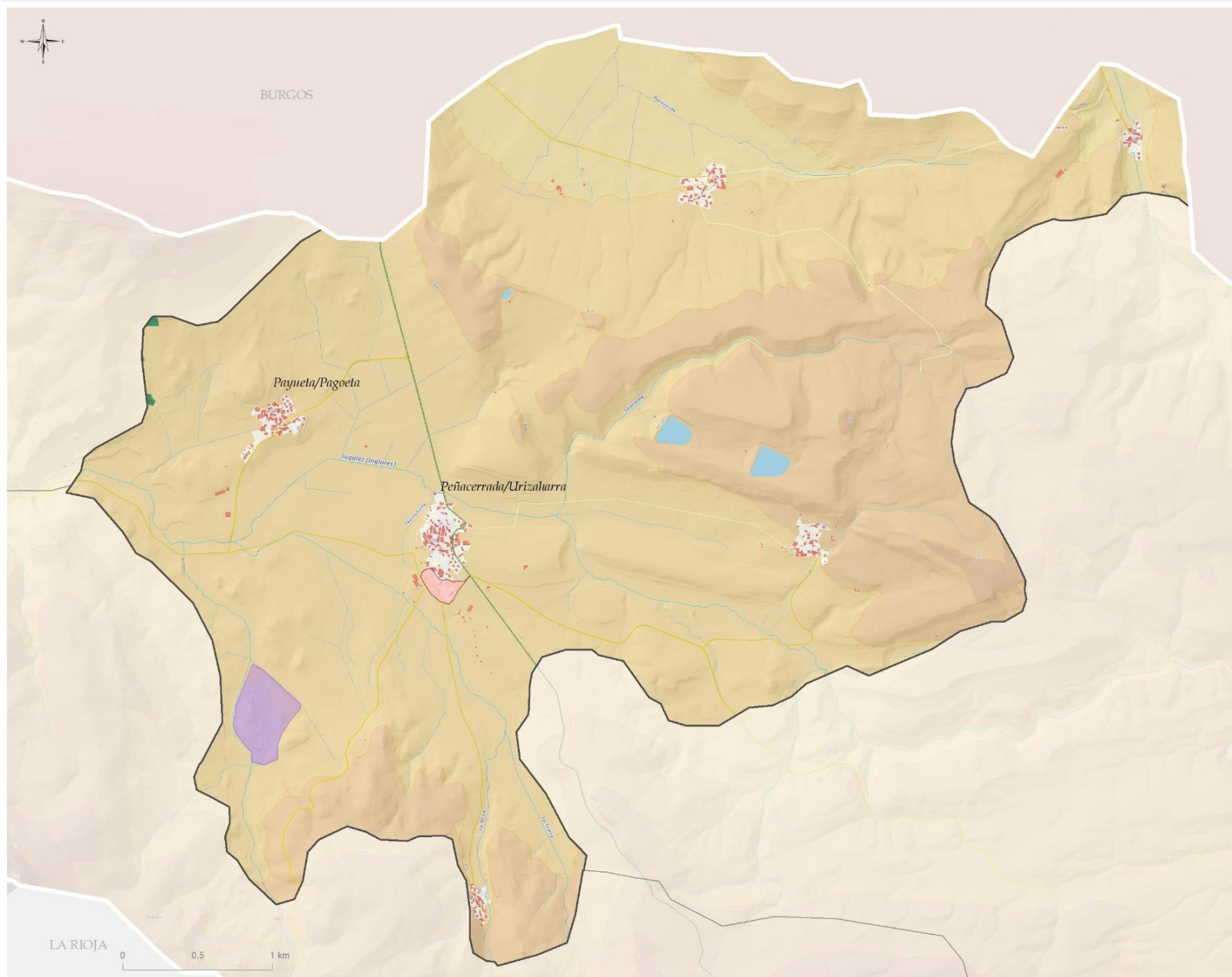
Paisaiko zuhaitz-masa berezien babesa

Barranco del Prado

Paisaia naturalaren babesa

Paisaia arrokatsua eta higagarria

PAISAIAREN KALITATE HELBURUAK. PLANGINTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIKEN PROPOSAMENA

PAISAIAREN KALITATEKO HELBURUAK II:
KUDEAKETA ETA ANTOLAMENDUA

Hobetu daitezkeen paisaia naturala

Paisaia eta ekologia aldetiko hobekuntza
sustatzea baso-landaketetan, ikusizko
irigarritasun altuko enklabeetan

Ikuspen-hauskortasuna duten eta hobetu
daitezkeen sarbideen antolamendua

Urizaharrako sarbidea hobetzea eta
berroneratzea.

Hobetu daitezkeen harrobi eta zabortegeien
antolamendua

Izen espezifikorik gabeko harrobia